

Hoofdstuk 2.

Basisinkomen: niemand meer arm? Een studie naar de herverdelende effecten van een universeel basisinkomen in België

Elise Aerts, Ive Marx & Gerlinde Verbist

Armoede en bestaansonzekerheid blijven, ook in de moderne welvaartsstaat, een bestaand en persistent probleem. Daarom pleiten sommigen voor een radicaal andere aanpak, zoals de invoering van een basisinkomen. Meer dan de helft van de Belgen zou momenteel positief staan tegenover een basisinkomen (Laenen et al., 2022; Roosma & van Oorschot, 2020) en een aantal politieke partijen tonen sympathie voor het idee (Geels, 2023). De pandemie zou de welvaartsstaat bovendien op een kritisch punt in zijn geschiedenis hebben gebracht (Cantillon, 2022). Maar kan zo'n basisinkomen nu echt iedereen een leefbaar minimum garanderen? In dit hoofdstuk verkennen we de mogelijke impact van vier verschillende budgetneutrale varianten op de inkomensverdeling in België.

Een basisinkomen is een vast inkomen dat de overheid op regelmatige basis uitkeert aan alle burgers, ongeacht hun levensomstandigheden. Een basisinkomen is kenmerkend individueel, onvoorwaardelijk en universeel.

- **Individueel:** een basisinkomen wordt op individuele basis uitgekeerd. Elke persoon heeft er dus recht op, onafhankelijk van zijn/haar burgerlijke staat of samenstelling van het huishouden.
- **Onvoorwaardelijk:** er hangt geen enkele tegenprestatie of voorwaarde vast aan een basisinkomen. Men hoeft dus niet (bereid zijn om) te werken. Zowel werkenden als werkzoekenden hebben bijgevolg recht op een basisinkomen.
- **Universeel:** iedereen krijgt hetzelfde geldbedrag. Er wordt dus niet gekeken of iemand al voldoende middelen heeft. Ook hebben bijvoorbeeld geslacht, opleiding en woonplaats geen invloed op de hoogte van de uitkering.

Een basisinkomen zou dus – door zijn garantie op een vast inkomen – bestaanszekerheid geven aan elke burger. Voorstanders (o.a. Bregman, 2019; Standing, 2005; Van Parijs & Vanderborght, 2017) bestempelen het idee daarom als emanciperend en bevrijdend. Ook zou het op die manier armoede en deprivatie kunnen aanpakken en voorko-

men. Mensen verliezen nu vaak hun uitkering en bijbehorende sociale voordelen zodra ze betaald werk opnemen, waardoor het zoeken van een baan dikwijls financieel onvoldoende of zelfs helemaal niet loont. Omdat ze bij een basisinkomen alles behouden wat ze verdienen, zal werken altijd lonen (Gamel et al., 2006; Van Parijs, 2004).

Praktisch gezien zou een basisinkomen een einde maken aan de administratieve rompslomp. Voorstanders omschrijven het als een elegant systeem dat draaiende gehouden kan worden door een kleine administratie. Daarmee zou het niet alleen efficiënter en transparanter zijn, maar ook komaf maken met de stigmatisering die gepaard gaat met middenlagen uitkeringen (Wilson & McDaid, 2021; Wispelaere & Stirton, 2011).

Tot slot zou een basisinkomen mensen de vrijheid geven om werk te kunnen kiezen dat echt bij hen past. Werknemers hebben meer onderhandelingskracht ten opzichte van hun werkgever omdat ze niet langer volledig afhankelijk zijn van de arbeidsmarkt voor inkomsten. Voorstanders argumenteren dat een basisinkomen mensen eindelijk de mogelijkheid zou geven om nee te kunnen zeggen tegen laagbetaalde jobs in slechte arbeidsomstandigheden (Van Parijs, 2004; Widerquist, 2013). Ook zou een basisinkomen de drempel naar ondernemerschap en omscholing verlagen en moedigt het vrijwilligerswerk en mantelzorg aan (Calnitsky et al., 2019; Feinberg & Kuehn, 2020). Zeker tegen de achtergrond van dreigende werkloosheid door robotisering en automatisering krijgt dit argument veel weerklank. Er wordt gevreesd dat de opkomende robotisering en automatisering uiteindelijk zullen leiden tot een groot verlies van banen en een toename in de structurele ongelijkheid (Brynjolfsson & McAfee, 2014; Johannessen, 2018). In die context zou een basisinkomen de basis kunnen zijn voor een nieuw sociaal contract tussen arbeid en kapitaal (Ghys, 2020; Martinelli, 2019).

Niet iedereen ziet echter evenveel heil in zo'n basisinkomen. Het idee heeft ook al heel wat tegenwind gekregen (o.a. Birnbaum & De Wispelaere, 2020; Boone et al., 2018; Robeyns, 2001). Tegenstanders vrezen bijvoorbeeld net dat dit systeem ervoor zal zorgen dat veel mensen hun betaalde arbeid verminderen of zelfs helemaal stopzetten, waardoor de arbeidsmarktparticipatiegraad verontrustend laag zou komen te liggen (Martinelli, 2017; Widerquist, 2005). Dat zou het fundament onderuithalen waarop het basisinkomen rust. Als mensen massaal stoppen met werken, hoe moet dat basisinkomen dan gefinancierd worden?

Een tweede, meer ethisch bezwaar dat aangehaald wordt door tegenstanders, is de radicale loskoppeling tussen bijdrage (arbeid) en ontvangst (uitkering). Arbeid – of toch minstens de bereidheid tot werken – is tot nu toe altijd een bepalende voorwaarde geweest om sociale bescherming te kunnen genieten. Het basisinkomen zou die band doorsnijden en daarmee een einde maken aan de wederkerigheid die inherent is aan het huidige systeem. Terwijl de sociale norm van geven en nemen en het bestraffen van 'profiteurs' net bijzonder sterk ingebakken zit in ons menselijke gedrag (Falk & Fischbacher, 2006; León, 2012).

Ook wordt vaak het dure prijskaartje bekritiseerd. Afhankelijk van de hoogte van een basisinkomen kan de kost fors oplopen. Daarom vinden tegenstanders het geen doel-

treffende, kosteneffectieve manier om het armoedeprobleem op te lossen (Martinelli, 2020; Piachaud, 2018). Ze argumenteren dat het huidige systeem net ontwikkeld is om te kunnen inspelen op uiteenlopende omstandigheden en noden, terwijl een basisinkomen – dat iedereen een uniform bedrag geeft – daar helemaal geen rekening meer mee houdt. Ook wordt gevreesd dat de hoge kost van een basisinkomen aangegrepen kan worden om verregaande privatiseringen en de verdere uitholling van de welvaartsstaat te rechtvaardigen.

Het aantal publicaties dat empirisch het debat rond de invoering van een basisinkomen in België kan ondersteunen, is heel beperkt. Een aantal onderzoeken hebben gekeken naar de publieke opinie over een basisinkomen (Laenen et al., 2022; Mulayi et al., 2023; Roosma & van Oorschot, 2020), terwijl andere zich meer focusten op de politieke haalbaarheid in België (Geels, 2023; Vanderborght, 2004). De herverdelende effecten van een basisinkomen in België zijn daarentegen vrijwel nog niet onderzocht, met uitzondering van Gilain en Van Parijs in 1996.

Voor andere Europese landen bestaan dit soort studies wel al (o.a. Browne & Immervoll, 2017; Goderis & Vlekke, 2023; Magnani & Piccoli, 2020; Martinelli, 2020; Pareliussen et al., 2018). Daaruit komt echter geen eenduidig beeld naar voren. Sommige studies vinden een kleine of net grote daling in armoede en ongelijkheid. Andere vinden dan weer dat een basisinkomen de armoede en de ongelijkheid zou doen stijgen. We suggereren dat de grote verscheidenheid aan mogelijke uitkomsten te maken heeft met de multidimensionaliteit van het concept. ‘Het basisinkomen’ bestaat eigenlijk niet. Er zijn veel verschillende varianten en invullingen mogelijk, denk maar aan de hoogte van het bedrag, maar ook wat een basisinkomen moet vervangen en/of hoe het moet worden gefinancierd. Daarnaast kunnen gelijkaardige voorstellen in verschillende landen nog steeds andere effecten hebben omwille van de landspecifieke context.

**‘Het basisinkomen’
bestaat eigenlijk niet.**

Daarom vergelijken wij voor België de effecten van een aantal basisinkomen scenario’s die verschillen op het vlak van zowel generositeit als wijze van financiering. We tonen aan dat zowel de hoogte als de manier waarop het vormgegeven wordt, belangrijke determinanten zijn van de mate waarin een basisinkomen een oplossing kan zijn voor het armoedeprobleem in België. Ook het profiel van de winnaars en verliezers hangt sterk af van de aard van het basisinkomen. In de praktijk is een basisinkomen dus zeker niet zo simpel of ‘kant-en-klaar’ als het lijkt.

In de volgende sectie bespreken we kort het microsimulatiemodel en de data die we gebruiken om de impact van een basisinkomen in België te analyseren. Ook beschrijven we de verschillende basisinkomensscenario’s. Hierna geven we voor elk van de scenario’s weer hoeveel de budgettaire kost bedraagt, wie erbij wint, wie erbij verliest en wat het doet voor de armoede en de ongelijkheid in ons land. We sluiten af met de lessen die we kunnen trekken uit deze microsimulatie-oefening.

1. Data en methode

Om te achterhalen wat de impact zou zijn van het invoeren van een basisinkomen in België maken we gebruik van EUROMOD. EUROMOD is een microsimulatiemodel dat op basis van gedetailleerde informatie over de beleidsregels het netto-inkomen kan schatten voor een representatieve steekproef van gezinnen (Sutherland & Figari, 2013). In deze studie zijn de gegevens hiervoor afkomstig van de EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions)-enquête voor België uit het jaar 2019, op het moment van analyse de laatst beschikbare data. Het model laat ook toe om mogelijke beleidsalternatieven of -veranderingen te analyseren. We kunnen er dus 'wat als'-vragen mee beantwoorden, zoals in ons geval: 'Wat zou er met de inkomens van Belgische gezinnen gebeuren als er een universeel basisinkomen zou worden ingevoerd?' In het *baseline*-scenario berekenen we de inkomens volgens het geldende beleid in 2019. In de alternatieve scenario's simuleren we vier verschillende basisinkomenvoorstellen om zo de budgettaire en verdelingseffecten van een dergelijke hervorming te kunnen evalueren. Hoe die scenario's er precies uitzien, beschrijven we in de volgende sectie.

EUROMOD is een statisch model, wat betekent dat het ervan uitgaat dat de karakteristieken van de betrokken huishoudens constant blijven. Onze analyse kan dus enkel de directe impact ('eerste orde') van een basisinkomen vatten. We proberen dus als het ware te schetsen hoe de wereld eruit zou zien de ochtend na het invoeren van een basisinkomen, wanneer de beleidshervorming het gedrag van individuen en gezinnen nog niet heeft kunnen beïnvloeden. Op lange termijn zou een basisinkomen er bijvoorbeeld wel voor kunnen zorgen dat sommige mensen minder gaan werken, meer gaan werken of net kiezen voor een andere job. Volgens empirisch onderzoek zouden 'zulke grote veranderingen in het arbeidsmarktgedrag van mensen echter vrij beperkt blijven (zie de Paz-Báñez et al., 2020; Gentilini et al., 2019). Bovendien zijn de mogelijke gedragseffecten van een basisinkomen erg moeilijk te schatten omdat de huidige gedragsmodellen niet gemaakt zijn om gebruikt te worden voor zo'n radicale hervorming. De eerste-orde-effecten zijn dus al heel belangrijk om het debat te voeden.

Ook gaat het model bij de berekening van de baseline uit van de volledige *take-up* of opname van uitkeringen. In realiteit zijn er echter altijd gezinnen die – door onder andere stigma, complexe procedures, onwetendheid of uitsluiting – geen gebruik maken van een sociale uitkering of voorziening waarop ze eigenlijk recht hebben (Goedemé et al., 2022).

2. Hypothetische basisinkomensscenario's

Zoals vermeld, zijn er talloze varianten en invullingen van een basisinkomen mogelijk, maar het aantal scenario's die we hier kunnen tonen, is natuurlijk beperkt. Het doel van dit hoofdstuk is daarom dus nog niet meteen het meest geschikte, realistische of politiek haalbare scenario naar voren proberen te schuiven. Wel willen we het terrein voorberei-

den door de herverdelende effecten te tonen van een aantal keuzes die de implementatie van een basisinkomen met zich meebrengt. Concreet simuleren we vier budgetneutrale scenario's voor een basisinkomen in België. Budgetneutraal betekent dat we de hervorming volledig financieren met ingrepen in het huidige sociale en fiscale stelsel.

In navolging van Browne en Immervoll (2017) en Pareliussen et al. (2018) beperken we ons in deze microsимулатie-oefening tot een basisinkomen voor kinderen (jonger dan 18 jaar) en volwassenen op arbeidsactieve leeftijd (van 18 jaar t.e.m. 64 jaar). De bestaande uitkeringen en belastingregels voor gepensioneerden blijven dus hetzelfde, in die zin dat hun inkomens niet rechtstreeks beïnvloed worden door de hervorming.

2.1 Hoogte van een basisinkomen

Het publieke debat draait vaak vooral om de vraag hoe genereus zo'n basisinkomen precies zou moeten zijn. Kan een hoger basisinkomen armoede en ongelijkheid beter aanpakken dan een lager basisinkomen, zoals vaak beweerd wordt? Om het effect van de hoogte van een basisinkomen te vatten, vergelijken wij twee verschillende bedragen:

- Sommige voorstellen beogen een volledige vervanging van ons huidige sociale stelsel door een basisinkomen. We spreken dan van een 'volledig basisinkomen'. In dat geval moet het uitgekeerde bedrag voldoende hoog zijn om in de basisbehoeften van een alleenstaande te kunnen voorzien. In scenario 1 simuleren we een volledig basisinkomen waarin elke volwassene € 1.230 per maand krijgt (wat overeenstemt met de hoogte van de armoedelijn, i.e. 60% van het mediane equivalente huishoudinkomen anno 2019). Kinderen krijgen een basisinkomen van € 370 per maand toebedeeld (i.e. 30% van het bedrag voor volwassenen, gebaseerd op de OESO-equivalentieschaal). Om dit te financieren, schaffen we eerst alle bestaande sociale uitkeringen (o.a. werkloosheidsuitkering, kinderbijslag en leefloon) en belastingvoordelen (o.a. belastingvrije som, belastingvermindering hypothecaire lening en werkbonus) af. Enkel de arbeidsongeschiktheidsuitkering en de huurtoeslag behouden we, omdat die bedoeld zijn om te compenseren voor specifieke behoeften of omstandigheden. Daarna moeten we ook nog het basisinkomen belastbaar maken en de inkomensbelastingen met 15% verhogen, wat impliceert dat de hoogste marginale belastingvoet stijgt van 50% naar 58%.
- In het verleden zijn er echter ook stemmen opgegaan voor een 'partieel basisinkomen'. Daarmee wordt een basisinkomen bedoeld dat een aanvulling is op – in plaats van een vervanging van – het bestaande systeem. In dat geval zou een lager bedrag dus volstaan. We simuleren in scenario 2 een partieel, laag basisinkomen van € 205 per volwassene (i.e. 10% van het mediane inkomen). Kinderen krijgen een basisinkomen van € 60 toebedeeld. Om dit te financieren volstaat het om enkele veelgebruikte belastingvoordelen af te schaffen. Concreet schaffen we de belastingvrije som (omdat iedereen nu al een basisinkomen krijgt) en het zogenaamde huwelijksquotiënt (in overeenstemming met het individuele karakter van een basisinkomen) af. De belastingaftrek van beroepskosten, waarvan een groot deel van de bevolking profiteert, wordt tot slot afgetopt.

2.2 Wijze van financiering

Het publieke debat vergeet echter soms dat de hoogte van het basisinkomen niet het enige is dat meespeelt. Een basisinkomen kan uit verschillende overwegingen worden gemotiveerd en daarom ook een andere vorm aannemen. Zal een basisinkomen nog hetzelfde uitpakken voor de bevolking als het bijvoorbeeld anders gefinancierd wordt? Om ook het effect van de wijze van financiering te vatten, nemen we een modaal basisinkomen van € 615/maand (i.e. 30% van het mediane inkomen) voor volwassenen en € 185/maand voor kinderen, maar bekostigen we het op twee mogelijke wijzen, namelijk via het sociale of het fiscale stelsel:

- Een basisinkomen kan bijvoorbeeld gefinancierd worden door vooral te snoeien in de sociale uitkeringen. In dat geval betekent het basisinkomen een sterke vereenvoudiging van het huidige sociale stelsel – met inbegrip van de vele uitkeringsvormen en -regels – en een minder invasieve rol voor de overheid. We simuleren in scenario 3 een belastbaar basisinkomen dat het merendeel van de bestaande sociale uitkeringen (leefloon, werkloosheidsuitkering, kinderbijslag, studietoelagen, brugpensioen en overlevingspensioen) vervangt. We behouden ook hier de arbeidsongeschiktheidsuitkering en huurtoeslag nog wel.
- Een basisinkomen zou ook gefinancierd kunnen worden door te snoeien in de belastingvoordelen. In dat geval kan het arsenaal van selectieve uitkeringen blijven bestaan. Het basisinkomen vormt dan een complementaire, universele sokkel onder de bestaande sociale voorzieningen. We simuleren in scenario 4 een belastbaar basisinkomen dat alle bestaande belastingvoordelen (belastingvrije som, huwelijksquotiënt, belastingaftrek van beroepskosten, belastingvermindering hypothecaire lening, sociale en fiscale werkbonus, belastingkrediet voor kinderen ten laste, belastingkrediet voor lage activiteitsinkomsten, belastingkrediet voor vervangingsinkomsten) vervangt.

Op die manier verkrijgen we dus vier verschillende scenario's. Daar hangt natuurlijk ook een prijskaartje aan vast. De hele Belgische bevolking – met uitzondering van de gepensioneerden – voorzien van een basisinkomen ter hoogte van de armoedelijn (scenario 1) zou welgeteld 111 miljard euro per jaar kosten. Dat komt neer op bijna een kwart van het bruto binnenlands product (bbp). Een minder genereus basisinkomen zou, vanzelfsprekend, minder kosten. Zo bedraagt de kostprijs van een basisinkomen van € 205 voor elke volwassene bijvoorbeeld (scenario 2) jaarlijks 'slechts' 18,5 miljard euro oftewel 4% van het bbp. Tabel 1 vat per scenario het bedrag van het basisinkomen, de totale kost en de verschillende stappen waarmee we budgetneutraliteit bereiken samen.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende basisinkomensscenario's.

A. Wat zijn de maandelijkse bedragen per persoon?				
Doelgroep	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Volwassenen (18-64 jaar)	€ 1.230	€ 205	€ 615	€ 615
Kinderen (<18 jaar)	€ 370	€ 60	€ 185	€ 185
B. Hoeveel zou een basisinkomen kosten?				
Totaal per jaar	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
In miljard euro	111,5	18,5	55,8	55,8
Als % van het bbp	23%	4%	12%	12%
C. Hoe bereiken we quasi budgetneutraliteit (in miljard euro)?				
Stappen	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Belastingvoordelen afschaffen	32,8	18,5	15,8	32,8
Sociale uitkeringen afschaffen	18,0	-	18,0	3,8
Basisinkomen belastbaar maken	42,8	-	20,6	21,1
Inkomensbelasting verhogen	17,9	-	-	-

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

3. Resultaten

In deze sectie bespreken we de uitkomsten van een gesimuleerd basisinkomen in België. We beginnen met de impact op armoede en ongelijkheid. Daarna presenteren we het aandeel winnaars en verliezers op arbeidsactieve leeftijd en bespreken we hun profiel.

3.1. Impact op armoede en ongelijkheid

Tabel 2 geeft een overzicht van de armoede- en ongelijkheidsniveaus in de verschillende basisinkomensscenario's. De impact van een basisinkomen op de inkomensongelijkheid meten we aan de hand van de Gini-coëfficiënt. Dat is een statistische maatstaf van de ongelijkheid in een verdeling. Die kan een waarde aannemen tussen 0 (volkomen gelijkheid) en 1 (volkomen ongelijkheid). Hoe hoger de index, hoe groter de inkomensongelijkheid dus. In de baseline bedraagt de ongelijkheid in België 0,2178. Om de impact van een basisinkomen op de armoede te meten maken we gebruik van twee relatieve Foster-Greer-Thorbecke-armoede-indicatoren gebaseerd op de 60% armoedelijijn. Het armoederisico verwijst naar het aandeel personen met een equivalent beschikbaar inkomen onder de armoedelijijn (d.w.z. frequentie). De armoedekloof verwijst naar de verhouding waarmee het inkomen gemiddeld onder de armoedegrens valt (d.w.z. diepte).

In de baseline loopt 11% van de Belgische populatie risico op armoede, terwijl de totale armoedekloof 1,8% bedraagt. Onze armoedecijfers wijken lichtjes af van de Eurostat-statistieken (die op zich ook al een onderschatting zijn van het werkelijke aantal kwetsbare Belgen). Doordat EUROMOD gestoeld is op een aantal assumpties – zoals bijvoorbeeld volledige naleving van de belastingwetgeving en opname van sociale voordelen – is er sprake van een kleine onderschatting (Maier et al., 2022). Dit dient men in het achterhoofd te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Een eerste observatie is dat een genereuzer basisinkomen niet noodzakelijkerwijs zoveel meer armoedereductie oplevert, zeker in verhouding tot de omvang van de hervorming. Een basisinkomen ter hoogte van de armoedegrens (scenario 1) zou het armoederisico slechts met ongeveer 30% en de armoedekloof met 20% doen afnemen.

Een basisinkomen ter hoogte van de armoedegrens zou het armoederisico slechts met ongeveer 30% doen afnemen.

Hiertegenover staat een budgettaire kost van een kwart van het bbp. Globaal zou de belastingdruk met 15% stijgen. De vraag dringt zich dus op of zo'n hoog, volledig basisinkomen wel de meest kosteneffectieve manier is om armoede en ongelijkheid aan te pakken. Een lager basisinkomen (scenario 2) – dat een

veel minder ingrijpende hervorming vereist – zou evengoed de ongelijkheid en het armoederisico significant kunnen doen dalen en de armoedekloof zelfs sterker dicht.

We doorprikken hier dus de mythe dat een basisinkomen de armoede volledig de wereld uit zou kunnen helpen (tenzij er geld uit de lucht komt vallen dat we zomaar kunnen verdelen natuurlijk). Hoewel het in eerste instantie misschien contra-intuïtief lijkt, kunnen er zelfs met een basisinkomen gelijk aan de armoedelijn nog steeds mensen in armoede leven. Dit heeft er alles mee te maken dat zo'n basisinkomen bekostigd moet worden. Om de financiering ervan rond te krijgen, zou het basisinkomen belastbaar gemaakt moeten worden, moeten de bestaande sociale uitkeringen en belastingvoordelen afgeschaft worden én moeten de belastingvoeten stijgen. Elk individu zal dus wel een basisinkomen ontvangen, maar zal tegelijk ook meer belastingen moeten betalen en een groot deel van de bestaande transfers verliezen. Van die € 1.230 zal dus netto minder overblijven, waardoor sommige gezinnen zich nog steeds onder de armoedelijn kunnen bevinden.

Een tweede observatie is dat de aard van de financieringsbron sterk bepalend is voor het effect dat een basisinkomen kan hebben op armoede en ongelijkheid. We zien dat een basisinkomen best gefinancierd kan worden door belastingvoordelen af te schaffen (scenario 4). In dit scenario zou het armoederisico van 11% naar 7%, de armoedekloof van 1,8% naar 1,1% en de Gini-coëfficiënt van 0,218 naar 0,202 dalen. Doordat het basisinkomen in dit geval bovenop de bestaande sociale uitkeringen komt, wordt de sociale vloer opgetild en neemt het armoedeprobleem af. Een basisinkomen dat puur gefinancierd wordt door het afschaffen van de bestaande sociale bescherming (scenario 3) daarentegen, zou de armoede en de ongelijkheid op elke indicator zonder uitzondering doen stijgen. Niet verrassend, gezien iemand die voorheen een leefloon kreeg van bijna € 1.000, het nu moet stellen met enkel een basisinkomen van € 615. Hier doorprikken

we de mythe nog verder: een basisinkomen kan ook een averechts effect hebben en de armoede en de ongelijkheid doen stijgen. Er moet door beleidsmakers dus goed worden nagedacht over de precieze invulling van een basisinkomen als armoedebestrijding het doel is.

Tabel 2. Ongelijkheid en armoede in de verschillende scenario's.

A. Ongelijkheid					
Doelgroep	Baseline	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Populatie	0,218	0,192*	0,209*	0,231*	0,202*
B. Armoederisico					
Doelgroep	Baseline	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Populatie	11,0%	7,5%*	8,8%*	12,3%*	7,0%*
Kinderen	12,3%	6,7%*	9,0%*	16,5%*	3,7%*
Arbeidsactieve leeftijd	9,5%	5,4%*	7,1%*	10,3%*	6,0%*
C. Armoedekloof					
Doelgroep	Baseline	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Populatie	1,8%	1,4%*	1,0%*	3,5%*	1,1%*
Kinderen	1,6%	0,8%*	0,7%*	4,2%*	0,3%*
Arbeidsactieve leeftijd	1,6%	1,2%*	0,6%*	3,5%*	0,8%*

Noot: (1) De armoedegrens van de baseline wordt gebruikt om de armoedeniveaus te berekenen in de hervormingsscenario's. (2) Significante verschillen ($p < 0,05$) worden aangeduid met *.

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

3.2 Winnaars en verliezers

Figuur 1 geeft het aandeel winnaars en verliezers weer over de verschillende basisinkomensscenario's, uitgedrukt als percentage van de bevolking op arbeidsactieve leeftijd. Winnaars (verliezers) worden gedefinieerd als diegenen die een winst (verlies) ervaren in hun netto beschikbare huishoudinkomen ten gevolge van de invoering van een basisinkomen. Dit geeft een eerste indicatie voor de politieke haalbaarheid van de hervormingsvoorstellen.

Niet iedereen zal zomaar financieel voordeel halen uit de invoering van een basisinkomen. Of het basisinkomen opweegt tegen het verlies van uitkeringen en/of de stijging in de belastingdruk, zal bepalen of een huishouden zich een winnaar of een verliezer kan noemen. Voor sommige gezinnen zal het bedrag van het basisinkomen hoger liggen dan de sociale uitkeringen die ze ervoor kregen, maar voor andere kan het zijn dat het basisinkomen bijvoorbeeld volledig wegbelast wordt. Concreet zou in elk scenario hier gesimuleerd tussen 30% en 60% van de bevolking op arbeidsactieve leeftijd een daling in hun netto besteedbare inkomen ervaren bij de invoering van een basisinkomen.

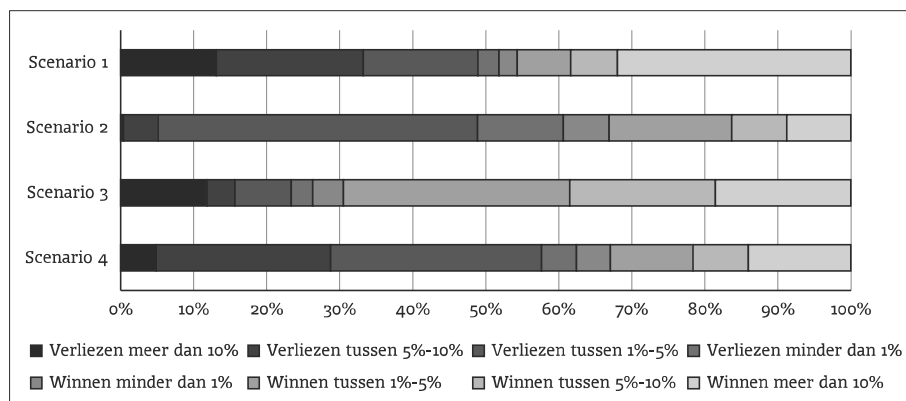
Maar we zien ook variatie in het patroon van winnaars en verliezers over de scenario's heen. Als we de hoogte van een basisinkomen in beschouwing nemen (scenario 1 versus scenario 2), dan zien we dat er meer winnaars lijken te zijn wanneer het bedrag hoger is. In het hoge-basisinkomensscenario zou 48% er financieel op vooruitgaan, terwijl dit in het lage-basisinkomensscenario maar 40% is. Tegelijk wordt het patroon van winnaars en verliezers meer gepolariseerd: hoe genereuzer het basisinkomen, hoe groter het deel van de bevolking dat aanzienlijk voordeel haalt uit een dergelijke hervorming, maar ook hoe groter het deel met een groot financieel verlies. In het hoge-basisinkomensscenario zou tot een derde van de bevolking een verlies ervaren van meer dan 5% in hun inkomen. Aangezien verliezen zwaarder wegen dan winsten (Kahneman & Tversky, 1979; Pierson, 2000), roept dit vragen op over het draagvlak van dit type hervorming.

Als het aankomt op de aard van de financieringsbron (scenario 3 versus scenario 4), dan zien we dat een basisinkomen gefinancierd via het sociale stelsel veel meer winnaars zou opleveren dan wanneer het gefinancierd wordt via het fiscale stelsel. Hier zien we een intrinsieke spanning verschijnen tussen sociale wenselijkheid en politieke haalbaarheid (ervan uitgaand dat dit laatste

bepaald wordt door materieel eigenbelang). Een basisinkomen vormgegeven zodat het de armoede kan bestrijden, zal ten koste moeten gaan van een groot deel van de bevolking. Terwijl een basisinkomen waar de meeste gezinnen bij gebaat zouden zijn, de armoede niet kan doen dalen.

Een basisinkomen vormgegeven zodat het de armoede kan bestrijden, zal ten koste gaan van een groot deel van de bevolking, terwijl een basisinkomen waar de meeste gezinnen bij gebaat zijn, de armoede niet kan doen dalen.

Figuur 1. Winnaars en verliezers uitgedrukt als percentage van de bevolking op arbeidsleeftijd.

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

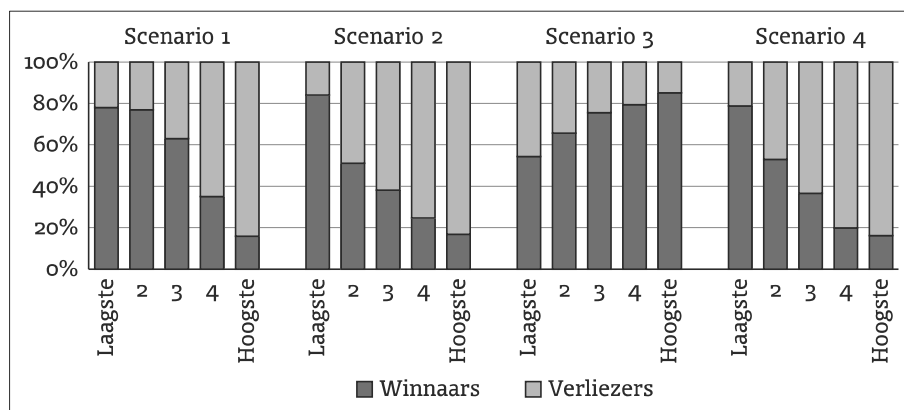
In de volgende grafieken verdiepen we ons verder in het profiel van de winnaars en de verliezers. Figuur 2 geeft het aandeel winnaars en verliezers weer per inkomenskwintil-

tiel voor de vier scenario's. De indeling in inkomenskwintielen houdt in dat de 20% huishoudens met het laagste inkomen in het eerste kwintiel vallen, de volgende 20% in het tweede inkomenskwintiel, en zo verder. De inkomens zijn equivalent gemaakt op basis van de gemodificeerde OESO-equivalentieschaal.

We zien dat vooral de beslissing om al dan niet in te grijpen in het fiscale stelsel een grote impact heeft op hoe de winnaars en de verliezers verdeeld zijn over de inkomensverdeling. Herinner je dat in scenario's 1, 2 en 4 het basisinkomen wordt gefinancierd door onder meer de belastingvoordelen af te schaffen en/of de belastingvoeten te verhogen. Over deze drie scenario's heen zien we duidelijk een dalend patroon: het aandeel winnaars neemt af naargelang we naar boven opschuiven in de inkomensverdeling. Omdat de meeste belastingvoordelen typisch terechtkomen bij de rijksten in de samenleving, leidt de vervanging ervan door een universeel basisinkomen tot een herverdeling ten gunste van de onderkant. Ook worden de hoogste inkomenskwintielen proportioneel het hardst getroffen door de verhoging van de belastingvoeten.

In het derde scenario zien we dat het patroon volledig omgekeerd is, wat verklaart waarom dit scenario de armoede doet stijgen. Nu zijn de hogere inkomensdecielen de grote winnaars. Dit is eigenlijk niet verwonderlijk: dit scenario bestaat puur uit het vervangen van de sociale bescherming door een basisinkomen, wat dus gelijkstaat aan de middelen die aanvankelijk gericht waren op de lage inkomens gelijk te verdelen over de hele bevolking. Winsten voor de meerderheid van de inkomenskwintielen staan hier dus tegenover zware verliezen bij de armste gezinnen.

Figuur 2. Aandeel winnaars en verliezers per equivalent inkomenskwintiel.

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

Figuur 3 toont het aandeel winnaars en verliezers volgens arbeidsmarktstatus. Het patroon is niet noodzakelijkerwijs gelijklopend voor de verschillende scenario's. Veel hangt natuurlijk af van wat er wel of niet afgeschaft/aangepast wordt. We bespreken hieronder wat een basisinkomen zou kunnen betekenen voor elk statuut.

De economisch actieve bevolking zal in de meeste scenario's weinig winnaars en veel verliezers kennen. Dit patroon komt voornamelijk voort uit de toename in belastingdruk door ingrepen in het fiscale stelsel (i.e. afschaffing van belastingvoordelen, opname van basisinkomen in belastbaar inkomen en/of verhoging inkomensbelasting). Op die manier zullen werkenden dus vaak meer aan belastingen gaan betalen dan ze terugkrijgen in de vorm van een basisinkomen. Enkel in scenario 3 zouden de werkenden de grootste groep winnaars zijn omdat dit scenario volledig wordt gefinancierd via het sociale stelsel. Wie werkt, is over het algemeen weinig afhankelijk van uitkeringen, dus het verlies hiervan zou in dat geval ruimschoots worden gecompenseerd door het basisinkomen.

De grootste groep winnaars blijken opvallend genoeg de studenten te zijn. Deze subgroep komt net in aanmerking voor het 'volwassen' basisinkomen (wat bijna altijd hoger zal zijn dan de kinderbijslag en/of de studietoelage die ze oorspronkelijk ontvingen) en betaalt natuurlijk weinig belastingen, waardoor ze financieel een grote sprong vooruit maken.

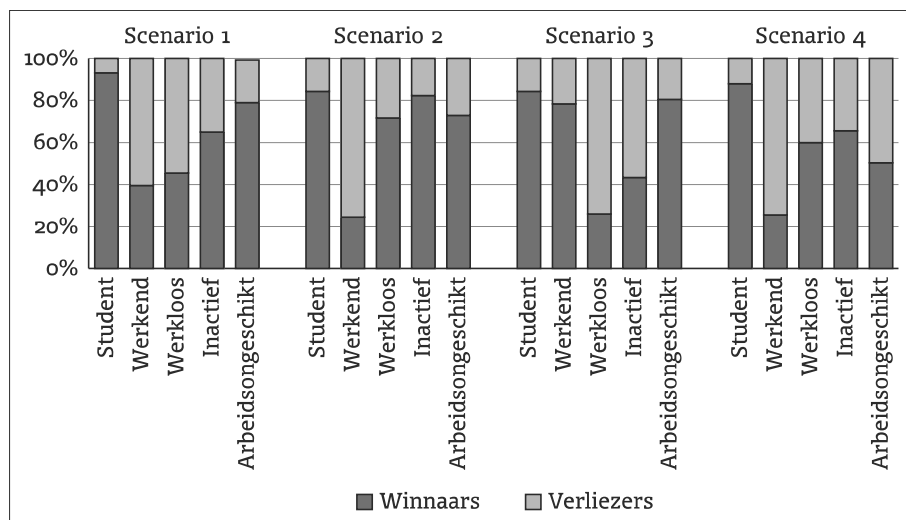
Onder de arbeidsongeschikte populatie is het aandeel winnaars ook consistent hoog. In elk scenario behouden we de bestaande invaliditeitsuitkeringen, en daar zou deze subgroep dus nog een basisinkomen volledig bovenop krijgen. Vanzelfsprekend zal hun netto-inkomen dan doorgaans stijgen.

Als de invoering van een basisinkomen samen zou gaan met de afschaffing van de werkloosheidsuitkering (zoals in scenario's 1 en 3), zullen de werklozen zich meestal bij de verliezers kunnen rekenen. België heeft een vrij genereus werkloosheidsstelsel, waardoor het basisinkomen onvoldoende hoog zou zijn om te compenseren voor het verlies hiervan. Als de werkloosheidsuitkering daartegenover behouden wordt (scenario's 2 en 4), dan geldt natuurlijk het omgekeerde verhaal.

Ook de inactieve bevolking zou baat hebben bij een basisinkomen. Een thuisblijfouder of mantelzorger bijvoorbeeld zou dankzij een basisinkomen plots eigen inkomsten hebben. Ook iemand in de sociale bijstand zou er financieel op vooruitgaan als het basisinkomen hoger is dan de bestaande uitkering (zoals in scenario 1) of er net bovenop komt (zoals in scenario's 2 of 4). Ook kent deze subgroep een lagere belastingdruk, waardoor ze proportioneel minder hard getroffen wordt door ingrepen in het fiscale stelsel.

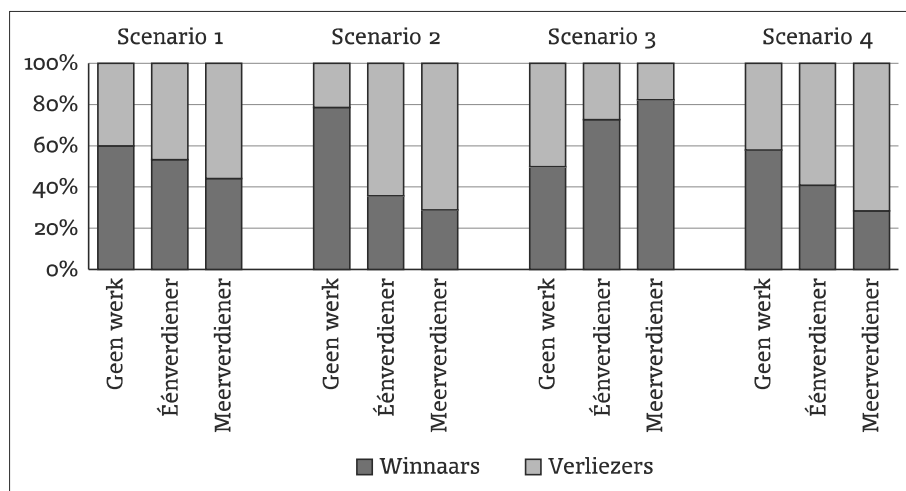
Deze patronen zetten zich ook door op het niveau van het huishouden. Figuur 4 geeft het aandeel winnaars en verliezers weer volgens werkintensiteit. Uit deze grafiek blijkt dat in scenario's 1, 2 en 4 de winnaars vooral huishoudens blijken te zijn waar niemand werkt, terwijl de verliezers onmiskenbaar de tweeverdienersgezinnen zijn. In die zin is er dus sprake van een herverdeling van werkrijke naar werkarme gezinnen. Dit kan voor bepaalde groepen, zoals alleenstaande moeders of de tweede verdiener (met het laagste inkomen) in een gezin, een motivatie zijn om zich ook terug te trekken uit de arbeidsmarkt.

Figuur 3. Aandeel winnaars en verliezers per arbeidsmarkstatus.

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

Figuur 4. Aandeel winnaars en verliezers volgens werkintensiteit.

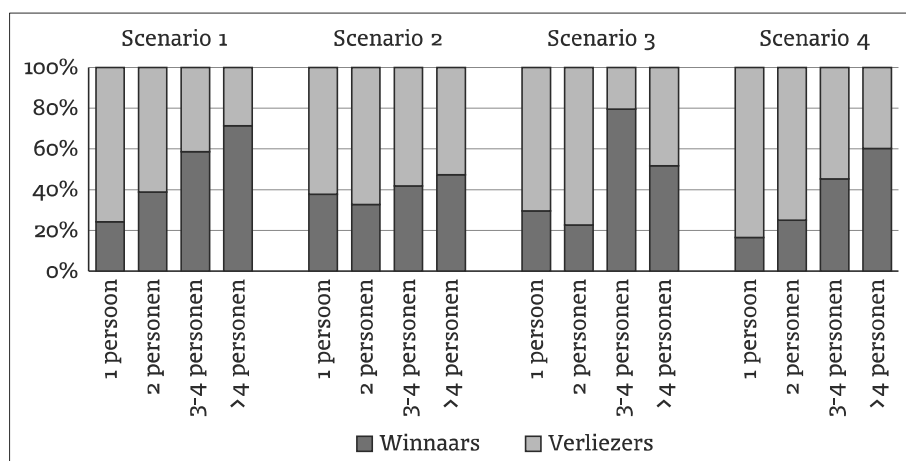

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

Figuur 5 toont het aandeel winnaars en verliezers volgens gezinsgrootte. We zien dat in alle scenario's – in meerdere of mindere mate – het aandeel winnaars toeneemt met de grootte van het huishouden. In scenario 1 bijvoorbeeld zou het aandeel winnaars onder gezinnen met meer dan vier huishoudleden gemiddeld 71% zijn, terwijl maar 24% van de alleenstaanden erop vooruit zou gaan. Een van de wezenskenmerken van een basisinkomen is natuurlijk het principe van individualiteit, oftewel rechten die losstaan van

de burgerlijke staat of context van het huishouden – iets waar voorstanders van sociale gelijkheid al langer op aandringen. Dat maakt dat een basisinkomen, dat een gelijk bedrag voorziet voor elk individu, relatief voordeliger is voor wie samenwoont dan voor alleenstaanden of alleenstaande ouders vanwege het bestaan van schaalvoordelen (bv. het gezamenlijke gebruik van huisvesting en verwarming). Een basisinkomen betekent namelijk dat twee volwassenen die samenwonen dubbel zoveel uitgekeerd krijgen als een alleenstaande, terwijl ze gezamenlijk minder inkomen nodig hebben om een vergelijkbare levensstandaard te bereiken dan iemand die alleen woont. Dit is een andere logica dan waarop ons huidige belasting- en socialezekerheidsstelsel is opgebouwd, waarbij niet het individu maar het gezin vaak nog als uitgangspunt dient. Als we bijvoorbeeld kijken naar het leefloon, dan zien we dat het bedrag voor een alleenstaande hoger is dan het bedrag voor iemand die samenwoont. Een basisinkomen is dus geen neutrale hervorming, maar gunstigt (en dus stimuleert) samenwonen.

Figuur 5. Aandeel winnaars en verliezers per gezinsgrootte.

Bron: Eigen berekeningen gebaseerd op EU-SILC en EUROMOD.

4. Conclusie

Als we een basisinkomen in alle ernst willen overwegen, moeten we zorgvuldig nadenken over hoe het geïmplementeerd zou kunnen worden en wat de mogelijke gevolgen zouden zijn. In dit hoofdstuk tonen we aan dat dit niet zo gemakkelijk is als het lijkt.

Het debat rond een basisinkomen beperkt zich meestal tot discussies over hoe hoog het moet zijn en wie er recht op heeft. Er wordt dus enkel gefocust op het spreekwoordelijke topje van de ijsberg. Een basisinkomen lijkt daardoor ontwapenend eenvoudig, maar eigenlijk is het dat niet in de meest denkbare scenario's. Een basisinkomen vergt veel

verborgen keuzes, meer dan men zich vaak realiseert, net omdat 'het basisinkomen' eigenlijk niet bestaat. Om een betekenisvolle discussie te kunnen voeren, moet er dus gespecificeerd worden over welke vorm van een basisinkomen het dan precies gaat. We gebruiken de metafoor van de ijsberg in figuur 6 om dit te verduidelijken.

We hebben empirisch geïllustreerd dat, afhankelijk van hoe een basisinkomen precies wordt vormgegeven, de effecten heel sterk kunnen variëren. Het niveau van het basisinkomen is slechts één keuze die gemaakt moet worden. Uit onze bevindingen blijkt dat een generieuzer basisinkomen niet noodzakelijkerwijs zoveel betere uitkomsten zal hebben dan een lager basisinkomen, zeker in verhouding met de omvang en de kost van de hervorming. Een genereus basisinkomen heeft wel een belangrijke impact op armoede – zonder die te elimineren – maar zou ook een fenomenale stijging van de belastingdruk meebrengen. Dat is nog maar een eerste impact die abstractie maakt van veranderingen in gedrag en het functioneren van de economie. Met een genereus basisinkomen gaan mensen misschien wel minder werken, en een sterke stijging van de belastingdruk zou datzelfde effect kunnen hebben.

Figuur 6. De ijsbergmetafoor van het basisinkomen.

De hoogte van het basisinkomen doet ertoe, maar ook de financieringswijze. Als het doel is om armoede aan te pakken, zal het afschaffen van de belastingvoordelen ervoor zorgen dat er meer herverdeeld wordt van rijk naar arm. Het merendeel van de belas-

tingvoordelen komt immers terecht bij de hoge inkomens. Een basisinkomen dat puur gefinancierd wordt door de volledige afschaffing van de sociale zekerheid – zoals soms wordt geopperd – is daartegenover niet duurzaam en zal de armoede doen stijgen.

Een basisinkomen is dus zeker geen garantie voor een reductie in armoede. Als de armoede in onze varianten daalt, is dat enkel omdat we zo hervormen dat het systeem sterker herverdelend wordt en/of de belastingen stijgen. Bovendien zullen er daarbij altijd verliezers zijn. Bij sommige varianten kan dat aandeel oplopen tot wel 60% van de bevolking. Vooral in de meest genereuze scenario's zullen de hogere-inkomensgroepen aanzienlijk grote verliezen ervaren. Ook het merendeel van de werkenden (die een belangrijke bron van belastinginkomsten zijn) zou bij die groep verliezers horen. Dat telt natuurlijk voor de politieke haalbaarheid. Bovendien zou een basisinkomen – door zijn individuele aard – alleenstaanden en alleenstaande ouders benadelen ten opzichte van grotere gezinnen, terwijl deze kwetsbare groepen al zoveel moeite hebben om zich staande te houden in een samenleving waarin veel gezinnen op twee inkomens kunnen rekenen.

Wat kan het beleid nu hieruit leren? Een basisinkomen moet aangepast worden aan het doel dat bereikt wil worden en ingepast worden in de nationale context. Als we de ontoereikendheid van de sociale vloer willen aanpakken, lijkt – op basis van onze gesimuleerde scenario's alleszins – een laag basisinkomen dat het huidige stelsel versterkt in plaats van vervangt meer steek te houden dan een volledig basisinkomen dat veel van de bestaande regelingen vervangt. Maar we moeten ons niet enkel afvragen of een basisinkomen haalbaar is, maar ook of het noodzakelijk is. Is het de enige manier om de problemen in ons socialezekerheidsstelsel en onze arbeidsmarkt op te lossen? Een partieel basisinkomen is immers slechts één mogelijke optie. Het geld dat vrijgemaakt wordt door extra belastingen en door het afschaffen van belastingvoordelen die nu naar de (hogere) middenklasse toevloeien, zou natuurlijk ook op andere manieren besteed kunnen worden dan aan een basisinkomen. Er kunnen daarmee heel wat maatregelen ingevoerd worden die mogelijk ook een impact zouden hebben op armoede én de oorzaken van armoede.

We hopen dat we met deze studie substantieel kunnen bijdragen aan het debat rond de mogelijke invoering van een basisinkomen in België. Toch is het belangrijk om op enkele beperkingen te wijzen. Zoals uitgelegd, beperkt onze analyse zich tot de directe impact ('eerste orde') van een basisinkomen. Het blijft dus nog de vraag wat voor veranderingen in het gedrag van mensen zo'n radicale hervorming teweeg zou brengen. Ook is het niet uitgesloten dat een basisinkomen op lange termijn een impact zou kunnen hebben op bijvoorbeeld de werking van de economie of de huurmarkt. Daarbij gaat het simulatiemodel ook uit van de volledige take-up of opname van uitkeringen, terwijl in realiteit sociale uitkeringen niet altijd terecht komen bij wie er recht op heeft. Een basisinkomen zou, doordat iedereen er onvoorwaardelijk recht op heeft, tegemoet kunnen komen aan dit probleem en op die manier zorgen voor een groter gevoel van economische zekerheid. Bovendien zou een basisinkomen mensen de vrijheid kunnen geven om tijd te kunnen spenderen aan zorg, opleiding of ondernemerschap, zonder daarbij meteen zonder inkomen te vallen. Ook kan een basisinkomen, als een individueel recht, inkomensongelijkheid binnen huishoudens verminderen.

De resultaten van dit hoofdstuk benadrukken nogmaals het belang van onderzoek naar dit onderwerp. Het is cruciaal dat de discussie rond het al dan niet invoeren van een basisinkomen in België voldoende wetenschappelijk onderbouwd wordt. We hebben ons nu toegelegd op de impact op armoede, maar er zijn vele andere aspecten die onderzoek behoeven. Bovendien zou ook bekeken kunnen worden hoe een basisinkomen zich verhoudt tot andere mogelijke beleidsmaatregelen, bijvoorbeeld een negatieve inkomensbelasting of selectieve verhogingen van bestaande uitkeringen. Want we mogen niet vergeten dat een basisinkomen maar een van de vele manieren is waarop het huidige systeem hervormd zou kunnen worden.

Referenties

- Birnbaum, S., & De Wispelaere, J. (2020). Exit strategy or exit trap? Basic income and the power to say no in the age of precarious employment. *Socio-Economic Review*, 19(3), 909-927.
- Boone, J., Marchal, S., Marx, I., Van Cant, L., Van Lancker, W., & Verbist, G. (2018). *Feit en fictie omtrent het basisinkomen in Nederland: een wetenschappelijke verkenning mogelijk gemaakt door Instituut Gak*. Universiteit Antwerpen.
- Bregman, R. (2019). *Gratis geld voor iedereen: hoe utopische ideeën de wereld veranderen*. De Correspondent BV.
- Browne, J., & Immervoll, H. (2017). Mechanics of replacing benefit systems with a basic income: Comparative results from a microsimulation approach. *The Journal of Economic Inequality*, 15(4), 325-344.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. Norton.
- Calnitsky, D., Latner, J. P., & Forget, E. L. (2019). Life after work: The impact of basic income on nonemployment activities. *Social Science History*, 43(4), 657-677.
- Cantillon, B. (2022). Het armoedevraagstuk en de tragiek van de welvaartsstaat. Zeven termen voor een nieuw sociaal contract. *KVAB, Standpunt* 76.
- de Paz-Báñez, M. A., Asensio-Coto, M. J., Sánchez-López, C., & Aceytuno, M.-T. (2020). Is there empirical evidence on how the implementation of a Universal Basic Income (UBI) affects labour supply? A systematic review. *Sustainability*, 12(22), 9459.
- Falk, A., & Fischbacher, U. (2006). A theory of reciprocity. *Games and Economic Behavior*, 54(2), 293-315.
- Feinberg, R. M., & Kuehn, D. (2020). Does a guaranteed basic income encourage entrepreneurship? Evidence from Alaska. *Review of Industrial Organization*, 57(3), 607-626.
- Gamel, C., Balsan, D., & Vero, J. (2006). The impact of basic income on the propensity to work: Theoretical issues and micro-econometric results. *The Journal of Socio-Economics*, 35(3), 476-497.
- Geels, F. (2023). Assessing basic income feasibility: Political parties' positions on the French-speaking Belgian scene. *Politics of the Low Countries*, 2023(5), <https://doi.org/10.5553/PLC/.000043>
- Gentilini, U., Grosh, M., Rigolini, J., & Yemtsov, R. (2019). *Exploring universal basic income: A guide to navigating concepts, evidence, and practices*. World Bank Publications.
- Ghys, T. (2020). Wie neemt robotisering serieus? In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, R. Remmen, W. Vandenhole, & A. Van Haarlem (Eds.), *Armoede en sociale uitsluiting, Jaarboek 2020*. Acco.

- Gilain, B., & Van Parijs, P. (1996). Basisinkomen: een kortetermijnsce­nario en zijn effect op de inkomensverdeling. *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, 1, 5-80.
- Goderis, B., & Vlekke, M. (2023). Tax and benefit policies to reduce poverty in the Netherlands: A microsimulation analysis. *International Journal of Microsimulation*, 16(1), 108-133.
- Goedemé, T. Janssens, J., Bolland, M., Corselis, A., Derboven, J., Linchet, S., Nisen, L., Vandervelden, M., Van den Bosch, K., Van Mechelen, N., & Vergauwen, J. (2022). De omvang en kenmerken van de niet-opname van het leefloon, de verhoogde tegemoetkoming en de verwarmingstoelage onder 18 tot 64-jarigen in België. In J. Coene, T. Ghys, B. Hubeau, S. Marchal, P. Raeymaeckers, R. Remmen, W. Vandenhole, G. Van Hecken, & L. Van Praag (Eds.), *Armoede en sociale uitsluiting, Jaarboek 2022*. Acco.
- Johannessen, J. A. (2018). *Automation, innovation and economic crisis: Surviving the fourth industrial revolution*. Routledge.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47, 263-291.
- Laenen, T., Van Hootegem, A., & Rossetti, F. (2022). The multidimensionality of public support for basic income: A vignette experiment in Belgium. *Journal of European Public Policy*, 1-24.
- León, F. J. (2012). Reciprocity and public support for the redistributive role of the state. *Journal of European Social Policy*, 22(2), 198-215.
- Magnani, R., & Piccoli, L. (2020). Universal basic income with flat tax reform in France. *Journal of Policy Modeling*, 42(2), 235-249.
- Maier, S., Ricci, M., Almeida, V., Christl, M., Cruces, H., De Poli, S., Grünberger, K., Hernández, A., Hufkens, T., Hupteva, D., Ivaškaitė-Tamošiūnė, V., Jędrych, M., Mazzon, A., Palma, B., Papini, A., Picos, F., Tumino, A., & Vázquez, E. (2022). EUROMOD baseline report. *JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms, No 1/2022*.
- Martinelli, L. (2017). *Exploring the distributional and work incentive effects of plausible illustrative Basic Income schemes*. Institute for Policy Research, University of Bath.
- Martinelli, L. (2019). *Basic income, automation and labour market change*. Institute for Policy Research, University of Bath.
- Martinelli, L. (2020). A basic income trilemma: Affordability, Adequacy, and the advantages of radically simplified welfare. *Journal of Social Policy*, 49(3), 461-482.
- Mulayi, M.-L., Laenen, T., Van Lancker, W., & Meuleman, B. (2023). New directions in research on public support for a Universal Basic Income. In F. Roosma & T. Laenen (Eds.), *A research agenda for public attitudes to welfare*. Edward Elgar Publishing.
- Pareliussen, J., Hwang, H., & Viitamäki, H. (2018). Basic income or a single tapering rule? Incentives, inclusiveness and affordability compared for the case of Finland. *OECD Economics Department Working Papers, No. 1464*.
- Piachaud, D. (2018). Basic income: Confusion, claims and choices. *Journal of Poverty and Social Justice*, 26(3), 299-314.
- Pierson, P. (2000). Increasing returns, path dependence, and the study of politics. *American Political Science Review*, 94(2), 251-267.
- Robeyns, I. (2001). Will a basic income do justice to women? *Analyse & Kritik*, 23(1), 88-105.
- Roosma, F., & van Oorschot, W. (2020). Public opinion on basic income: Mapping European support for a radical alternative for welfare provision. *Journal of European Social Policy*, 30(2), 190-205.
- Standing, G. (2005). About time: Basic income security as a right. In G. Standing (Ed.), *Promoting income security as a right: Europe and North America* (pp. 1-40). Anthem Press.
- Sutherland, H., & Figari, F. (2013). EUROMOD: The European Union tax-benefit microsimulation model. *International Journal of Microsimulation*, 6(1), 4-26.
- Vanderborght, Y. (2004). Universal Basic Income in Belgium and the Netherlands: Implementation through the back door? *EUI Working Paper SPS, No. 2004/4*.

- Van Parijs, P. (2004). Basic income: A simple and powerful idea for the Twenty-First Century. *Politics & Society*, 32(1), 7-39.
- Van Parijs, P., & Vanderborght, Y. (2017). *Basic income: A radical proposal for a free society and a sane economy*. Harvard University Press.
- Widerquist, K. (2005). A failure to communicate: What (if anything) can we learn from the negative income tax experiments? *The Journal of Socio-Economics*, 34(1), 49-81.
- Widerquist, K. (2013). *Independence, propertylessness, and basic income: A theory of freedom as the power to say no*. Palgrave Macmillan.
- Wilson, N., & McDaid, S. (2021). The mental health effects of a Universal Basic Income: A synthesis of the evidence from previous pilots. *Social Science & Medicine*, 287, 114374.
- Wispelaere, J. D., & Stirton, L. (2011). The administrative efficiency of basic income. *Policy & Politics*, 39(1), 115-132.